

ПОСШДА

Газета 1930 йил 12 майдан
чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси ИИБ нашри • 2002 йил 4 июль, пайшанба • 27 (3451)-сон

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

2002 йилнинг 1 августидан бошлаб иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва ижтимоий нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида

Республика аҳолисининг турмуш даражасини янада ошириш ва фуқароларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш мақсадида:

1. 2002 йилнинг 1 августидан бошлаб бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги пенсиялар ва ижтимоий нафақалар, олий ўқув юртлири талабаларининг, ўрта махсус, касб-хунар билим юртлири ўқувчиларининг стипендиялари 1,15 барабар оширилсин.

2. 2002 йилнинг 1 августидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида энг кам:

иш ҳақи — ойига 4535 сўм;
ёшга доир пенсиялар — ойига 8970 сўм;
ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич (нулинчи) разряд — ойига 4535 сўм;
болалиқдан ногиронларга бериладиган нафақа — ойига 8970 сўм;

зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ҳамда меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақа — ойига 5435 сўм миқдоридан белгилансин.

3. Белгилаб қўйилсинки, иш ҳақига қўшилладиган устама ва қўшимча ҳақларнинг барча турлари, шунингдек пенсиялар, икки ёшгача бўлган болаларни тарбиялаётган оналарга, болалиқ оилаларга бериладиган нафақалар ҳамда энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланган бошқа тўловлар 2002 йил 1 августидан бошлаб мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади.

4. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги вазирликлари, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, бюджетдан молияландирилган ташкилот ва муассасалар билан биргаликда мазкур Фармон қоидаларидан келиб чиққан ҳолда пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ҳамда бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг мансаб маошлари миқдорини ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқишни таъминласинлар.

5. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендияларнинг оширилиши билан боғлиқ харажатлар республика Давлат бюджети ва бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ҳисобидан амалга оширилсин.

6. Хўжалик ҳисобидаги корхона ва ташкилотлар ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ҳамда меҳнат сарфини камайтириш ҳисобидан белгиланган тартибда 2002 йил 1 августидан бошлаб иш ҳақи миқдорини мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдorigа мувофиқ оширсинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 26 мартдаги ПФ-3045-сон Фармони ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

8. Ушбу Фармон матбуотда эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 1 июль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING ДАВЛАТ ГЕРБИ

2002 йил 2 июль кун

Ўзбекистоннинг Давлат герби
тасдиқланганига 10 йил бўлди.

Гербимиз марказида — қанотларини ёйиб турган Хумо қуши тасвирланган. Бу бахт-саодат ва эркесварлик рамзидир. Хумо қуши ўзбек халқи орасида одамларни бахт-саодатга етакловчи илоҳий қушнинг рамзи сифатида эъзозланиб келинган. Жумладан, Алишер Навоий хумо қушини жамики тирик мавжудотлар орасида энг саховатлиси деб таърифлаган.

Гербнинг юқори қисмида Ўзбекистоннинг собит ва барқарорлиги рамзи бўлган саккиз қиррали юлдуз тасвирланган бўлиб, унинг ичида ярим ой ва беш қиррали юлдуз ифодаланган.

Қуёш тасвири — ўзбек давлати ва халқининг ҳаёт йўли ҳамиша нурли бўлиши учун билдирилган эзгу ниятдир. Бундан ташқари, қуёш мамлакатимиздаги ниҳоятда гўзал, табиий иқлим шароитини ҳам кўрсатиб туради. Гербдаги бошоқлар — ризқи рўзимиз бўлмиш ғалланинг тимсоли, оппоқ бўлиб очилаётган пахта чаноқлари тасвирланган гўза шохлари серқуёш Ўзбекистоннинг донгини дунёга таратган асосий бойлигимиз рамзидир. Буғдой бошоқлари ва пахта чаноқларининг давлат байроғига ўхшаган лента билан ўраб қўйилгани — бу мамлакатимизда яшаётган халқлар яқдиллигининг тимсолидир.

Гербимиз рангли тасвирда бўлиб, Хумо қуши кумуш рангда, қуёш, пахта чаноғи ва “ЎЗБЕКИСТОН” ёзуви тилла рангда, тоғлар ҳаво ранг бўёқда, чаноқдаги пахта, дарёлар, ярим ой ва юлдуз оқ рангда, давлат байроғи тасвирланган тасма тўрт хил рангда берилган.

2002 йил — қарияларни қадрлаш йили

Ўзбекистон Республикаси ИИБ Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик маркази мамлакатимиз ички ишлар идораларида кўп йиллар ишлаб, эл тинчилиги ва озо-йишталигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшган, айни пайтда кексалик гаштини сураётган фахрийларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга алоҳида эътибор бермоқда. Қарияларни қадрлаш йили муносабати билан пухта режа белгиланган. Унга кўра кам таъминланган оилаларни йўқлаш, ёрдамга мухтож, ногирон ва беморлар ҳолидан хабар олиш аънанага айланган. Уларга “Ўзбекистон ИИБ фахрийси” хайрия жамғармаси томонидан моддий ёрдам кўрсатилаётгани ана шу камхўрликнинг ёрқин ифодасидир. Марказ фаоллари байрамлар ва таваллуд топган кунларда хонадонларга ташриф буюриб, кексаларимиз ва уларнинг оила аъзолари кўнглини шод этишмоқда. Бу борадаги хайрли ишлар республика Ички ишлар вазирлиги раҳбариятининг кўрсатмалари ва йўл-йўриқлари асосида амалга ошириляпти.

МАТБУОТ КУНИГА БАҒИШЛАНДИ

Хоразм вилояти ички ишлар бошқармасида матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунига бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

Тадбирга республика марказий газета ва журналлари, Ўзбекистон Давлат телерадиокомпаниясининг вилоятдаги мухбирлари, вилоят ИИБ нашри “Осо-йишталик учун” газетаси ижодий жамоаси таклиф қилинди.

Вилоят ИИБ бошлигининг ўринбосари, милиция полковниги Ш. Иброҳимов матбуот ходимларини касб байрами билан табриклади. Шундан сўнг “Осо-йишталик учун” газетаси муҳаррири Неймат Солаев сўзга чиқиб, матбуот ходимлари олдида турган долзарб вазифаларга тўхталди.

Тадбирда вилоят ИИБ бошлиғи, милиция полковниги Б. Сидиқов иштирок этиб, бир гуруҳ журналистларга қимматбаҳо совғалар топширди.

Х. ЖАБОРОВ.

Дўстлик кўприклари

«СИЛВАНИ»
ВАКИЛЛАРИ – МЕҲМОНИМИЗ

Яқинда пойтахтимиздаги “Интерконтиненталь” меҳмонхонасининг мажлислар залида ўз маҳсулотлари тақдирини ўтказган, ёнги хавфсизлиги тизими асбоб-ускуналарини ишлаб чиқариш бўйича жаҳондаги илғор фирмалардан бири бўлган – Италиянинг “Силвани Античеда спа” компанияси вакиллари республика ИИБ Ёнги хавфсизлиги олий техник мактабига тақлиф этилди.

Хорижлик меҳмонларнинг мактаб профессор-ўқитувчилари ва илмий ходимлари билан мулоқотлари гоёта қизиқарли ва сермазмун ўтди.

Компания президенти Александр Масьеро сўзга чиқиб, асосан ёнги хавфсизлигини таъминлаш ва ёнгиларни ўчиришда фойдаланиладиган турли хил маҳсулотларни, ёнгиндан автоматик хабарлаш қурилмалари, ўт ўчириш мосламалари, ёнги автомашиналарини ишлаб чиқариш билан шуғулланишларини таъкидлаб, айни пайтда компания билан нафақат Европа ҳудудиди, балки Осиё ва Африка қитъаларидаги турли мамлакатларда ҳам иқтисодий алоқалар йўлга қўйилганлигини маълум қилди.

Шундан сўнг, ўт ўчириш техникалари ва уларнинг техник имкониятлари акс эттирилган видеолавҳа намойиш этилди.

Нефть маҳсулотлари омбори ва сифимларда содир бўлган ёнгиларни 60–70 метр баландликкача кўтариш имконияти бўлган саватли нарвон ва унда ўрнатилган дастаклар орқали кўпик сочиш усулида ўчириш, ўрмон ва далалардаги ёнгиларни вертолётлар ёрдамида бартараф этиш, дала майдонлари ҳамда ғаллазорларда содир бўладиган ёнгиларни сувни майда сачратиб сепиш орқали бартараф этиш, шунингдек махсус насос станциялари қатнашчиларнинг эътиборини ўзига жалб этди.

Меҳмонлар учрашув иштирокчиларини қизиқтирган саволларга жавоб бериб, компания маҳсулотлари ва уларни қўллаш юзасидан тўлиқ маълумот бердилар.

Учрашув чоғида мактаб бошлиғи, юридик фанлари номзоди, доцент, полковник М. Собиров меҳмонларга ёнгиларни ўчириш ва олдини олишнинг янги замонавий усул ва услубларини кашф этиш, бу соҳадаги илғор технологиялар лойиҳасини яратиш юзасидан бугунги кунда илмий ходимлар томонидан амалга оширилаётган изланишлар тўғрисида гапириб берди.

Учрашув якунида меҳмонларга Ватанимизда мустақиллик йилларида фан ва техника соҳасида эришилган ютуқлар акс эттирилган китоб ва альбомлар ҳамда бошқа қимматбаҳо совғалар топширилди. Компания вакиллари ўз маҳсулотларидан бир қанча намуналар, жумладан ёнгилардан автоматик хабарлаш қурилмалари, ёнги ўчириш замонавий мосламалари, ёнгиларни узоқ масофадан ўчиришга мослаштирилган “монитор” (лафет)лар, бошқа ўт ўчириш қурилмалари намуналари ҳамда компаниянинг асосий иш фаолияти акс эттирилган реклама дискини мактабга туҳфа этиб қолдирдилар.

З. НЕЪМАТОВ,
ички хизмат подполковниги.

Мухбиримиз республика ИИБ Наркотрафикка ва наркотикларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш бошқармасида бўлганида унга наркотажовузга қарши қандай чора-тадбирлар кўриляётгани ҳақида куйидаги маълумотларни беришди.

ХАЛҚАРО
ТАЖРИБАЛАРДАН
ФОЙДАЛАНИЛЯПТИ

Гиёҳвандлик воситаларини назорат қилишда халқаро ҳамкорликни чуқурлаштириш республика ИИБ Наркотрафикка ва наркотикларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш бошқармасининг фаолият дастуридаги таркибий қисмларидан биридир. Бунда бошқа мамлакатларнинг тегишли идоралари билан мавжуд шартномалар асосида ҳамкорликни ривожлантириш, кўп томонлама янги шартномаларни ишлаб чиқиш, тузиш кабилар кўзда тутиляпти.

Шу маънода ички ишлар идоралари ходимлари хорижий ҳамкасблари билан делегация алмашишдан, наркотикларни назорат қилиш муаммолари бўйича ўтказиладиган халқаро семинарларда, кенгашларда ва шу каби тадбирларда қатнашишдан манфаатдордирлар. Шунингдек таъкидлаш керакки, бундай тадбирлар йилдан йилга кўпроқ ўтказиляпти. Масалан, сўнгги икки йил ичида Тошкентнинг ўзида тўртта учрашув-семинар бўлиб ўтди. Будапешт шаҳридаги Халқаро академияда республика ИИБ ЖК ва ТҚКББ, Тошкент шаҳар ИИББ, Фарғона вилояти ИИБ ЖК ва ТҚКББнинг бир қанча ходимлари малага ошириб қайтишди.

Шу йилнинг ўзида тажриба алмашиш бўйича тўртта тадбир бўлиб ўтди. Бундан ташқари 2002–2004 йилларга мўлжалланган халқаро шартномалар доирасида яна тўртта минтақавий лойиҳани амалга ошириш режалаштирилган. Жумладан, жорий йилда наркотиклар айланиши масалалари бўйича тегишли вазирликлар ва идоралар учун ахборотлар базасини яратиш мўлжалланган.

Мавжуд вазият минтақамизда жойлашган МДХ давлатларининг ҳамкорлигини, уларнинг ҳар биридаги эҳтиёт чора-тадбирларни янада кучайтиришни тақозо қилмоқда. Жорий йилнинг март ойида Алмати шаҳрида бўлиб ўтган МДХга аъзо давлатлар раҳбарлари учрашувида гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш бўйича яқин уч йилга мўлжалланган кўшма дастур ишлаб чиқиш топширилган эди.

Бу дастурни ўз ичига олувчи чора-тадбирлар мажмуи вазият таҳлили ва ҳамдўстлик мамлакатларида наркотикларнинг ноқонуний айланиши ҳамда гиёҳвандлик дара-

жасини фараз қилишга асослангандир. Дастурни амалга ошириш бошлаб юборилди.

Бундай фаолиятни ахборот билан таъминлаш мақсадида уюшган жиноятчиликка қарши курашни мувофиқлаштириш Бюросининг махсус маълумотлар банкида алоҳида бўлим ташкил қилинади. Бу бўлимда наркотиклар ва прекурсорларнинг ноқонуний айланишига алоқадор транснационал жиноий гуруҳлар ва уларнинг етакчилари ҳақида маълумотлар тўпланади.

Бугунги кунда Афғонистондан олиб келинаётган героин ва опий миқдори ошаяпти. Бунинг олдини олиш мақсадида Каспий атрофи, Болқон ва Марказий Осиё мамлакатлари “Канал” халқаро тадбирини ўтказишяпти. Ушбу тадбир доирасидаги тезкор қидирув ишлари мамлакатимизда қарийб бир ойдан буён қизғин давом этапти. Минтақамиз мамлакатларининг бу борадаги ҳамкорлиги Бишкекда тузилган штаб томонидан мувофиқлаштирилиб турилади. У ерда республика ИИБга тегишли бошқармаси вакили доимий фаолият кўрсатаяпти.

“Канал” тўғридан тўғри наркотрафикка қарши кураш операциясидир. Уни ўтказишга АҚШ Адлия вазирлигининг наркотикларни назорат қилиш бўйича маъмурияти яқиндан кўмак берапти. Автомобиль трассаларида ва темир йўлларда қатор милиция хизмати ходимларидан иборат блокпостлар таш-

кил қилинган. Иш туну кун давом этапти. Нарядлар Афғонистондан ва бошқа қўшни мамлакатлардан келаётган транспортни назорат қилиш учун зарур бўладиган барча воситаларга эгадирлар.

Темир йўл вокзаллари, автошоҳбекатлар ва аэропортларда ҳам милиция ходимлари туну кун хизмат ўтаётдилар. Тожикистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркменистон ва Афғонистон билан чегарадош, ўтиш қийин бўлган тоғли ва чўл ҳудудларни ҳаракатчан гуруҳлар назорат қилишяпти. Улар ихтиёрида қидирув-текширув ишлари учун зарур техникалар, шунингдек гиёҳвандлик моддаларини топишга ўргатилган хизмат итлари бор.

“Канал” операциясини ўтказиш давомида шу кунгача бир қатор тезкор тадбирлар чоғида катта миқдордаги наркотик моддаларни олиб ўтишга уринишлар бартараф этилди.

Л. КИЯШКО.

Шу сонга хабар

ТЕМИР ЙЎЛ ПОСБОНИ
ТРАНСПОРТ ИИБ ТИЗИМИДА ФАОЛИЯТ ЮРИТАДИ

Ҳозирда маҳалла посбонлари жойларда аҳоли тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ҳамда жиноятларни фош этишда ички ишлар ходимлари, хусусан профилактика инспекторларининг яқин кўмакчисига айланганидан хабарингиз бор, албатта. Буни эътиборга олган Транспорт ИИБ ва “Ўзбекистон темир йўллари” Давлат акциядорлик компанияси раҳбарияти хайрли ишга қўл уришди. Эндиликда компания иншоотларида темир йўл посбонлари фаолият юритадиган бўлди. Ушбу янгиликни жорий этишдан қандай мақсадлар кўзлангани ҳақида гапириб беришни Транспорт ИИБ ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Тоҳир Раҳмоновдан илтимос қилдик.

— Бундай тизимни яратишни замоннинг ўзи тақозо этди, — деди Тоҳир ака. — Натияжадан анча саъй-ҳаракатлар билан “Темир йўл посбони” жамоат тузилмалари тўғрисидаги Низом тасдиқланди. Темир йўл посбонлари ана шу меъёрий-ҳуқуқий ҳужжат асосида фаолият кўрсатадилар. Асосий мақсад темир йўл иншоотларида жамоат тартибини сақлаш, осойишталигини таъминлаш ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустақамлашдан иборат. Бундай

ишга ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига кўнгилли равишда ёрдам бериш истагини билдирган, жисмонан ва маънавий жиҳатдан соғлом, пок, иймон-этиқодли, юксак ахлоқий фазилатларга эга, 18 ёшга тўлган ва 50 ёшдан ошмаган шахслар жалб этилади. Жамоат тузилмаларига жойлардаги корхона ва ташкилотларнинг касаба уюшмалари ҳамда ушбу ҳудуддаги транспорт ички ишлар идоралари бевосита раҳбарлик қилишади.

— “Темир йўл посбони” жамоат тузилмаларининг ишлаш тартиби қандай?

— Ҳар бир шоҳбекат, бекат, локомотив деполари, саралаш саройлари ва бошқа иншоотларда постлар ташкил этади ҳамда патруллик қилади. Милиция профилактика инспекторлари билан ҳамкорликда ҳуқуқбузарликлар ва уларни содир этган шахсларни аниқлаш бўйича рейдлар уюштиради. Ножўя хатти-ҳаракатларга йўл қўйган шахслар билан яқин тўғрида профилактика ишларни олиб бориш, ишчи-хизматчиларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга ҳам эътибор беради. Шунингдек, темир йўл ҳудудларида вагон ойналарини синдириган, темир йўлга бегона жисм қўйган, алоқа воситаларини бузган ва шунга

ўхшаш ҳолатлар содир этган ўсмирларнинг ота-онаси ва яқинлари билан суҳбатлар ўтказилади.

Булардан ташқари, юқорида тилга олинган Низомда темир йўл посбонларининг асосий вазифалари, ҳуқуқ ва бурчлари белгилаб қўйилган. Ким томонидан амалга ошириляётганидан қатъи назар, темир йўл ҳудудидида содир этиляётган ҳар қандай ҳуқуқбузарликларни тўхтатишни фуқаролардан талаб қилиш, милиция ходимларига ҳуқуқбузар шахсларни ички ишлар идораларига келтиришга яқиндан ёрдам бериш, темир йўлларда амалдаги қоидаларга риоя қилмаганларни тартибга чақириш шулар жумласидандир. Посбонларга ойлик маошига энг кам иш ҳақининг икки баравари миқдорига маош қўшиб

бериладиган жамоа сардори раҳбарлик қилади.

— Булар яхши, албатта. Айтигинчи, ҳозирда бирор жойда амалий ишлар бошлаб юборилдими?

— Албатта. Масалан, Ховос шоҳбекатида “Ўзбекистон темир йўллари” Давлат акциядорлик компаниясига қарашли 6 та иншоот фаолият кўрсатмоқда. Яқинда бу ерда бўлиб ўтган йиғилишда фаоллар “Темир йўл посбони” жамоат тузилмалари тузишга аҳд қилишди. Таъсис анжуманида темир йўл посбонларининг аъзолари ва сардор тасдиқлангач, 8—10 киши милиция ходимларига яқиндан ёрдам бера бошлайди. Ховосда тўпланган тажрибани келгусида бошқа жойларда оммалаштириш ниятимиз бор.

С. ШОДИЕВ ёзиб олди.

"Галла — 2002"

ДЕХҚОНГА ҲАММА МАДАДКОР

ҚОРАҚАЛПОФИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

— Ўрим олдидан олиб борилган профилактик тадбирлар ўз самарасини бермоқда. Ҳозиргача галлазорларда ташмачилик ёки ўғирлик ҳолатлари қайд қилинмади, — дейди Элликқалъа тумани ИИБ бошлиғи, милиция подполковниги С. Карашев. — Жойларда ҳудудий постлар ташкил қилиниб, уларга бириктирилган ходимларимизнинг ҳушёрлиги ва ишга масъулият билан ёндошувлари боис йиғиштирилган дон ҳосили бекаму кўст омборларга тўкилмоқда.

Галла ўрим-йиғимининг бориши билан танишиш мақсадида тумандаги "Янгиер" ширкат хўжалигида бўлди.

— Ўтган йили сув танқислиги туфайли анча қийналдик. Ҳосил чўғи ҳам кўнгилдагидай бўлмади. Бу йил ёнғингарчиликнинг кўп бўлиши ва дарё тўлиб оқиши ҳосилга барака киритиб, руҳимизни кўтариб юборди, — дейди хўжалик раиси Д. Бекжанов қувонч билан. — Шартномадаги 290 тонна бугдой топширилиб, режа бажарилди. Мақсадимиз ҳосилни уч юз тоннадан ошириш. Эзгу ниятларимиз рўёбга чиқишида милиция ходимларининг тутган ўрни катта бўлмоқда.

Д. ХУДОЙШУКУРОВ.

ГАЛЛА ПОЯЛАРИНИ ЁҚМАНГ!

Тарғибот-ташвиқот ва тушунтириш ишлари олиб борилаётганига қарамай, ҳосили ўриб олинган майдонларни сомондан тозалаш мақсадида ва бошқа сабабларга кўра ёқиб юбориш ҳоллари учраб турибди.

Шуни унутмаслик керакки, ёниш оқибатида ернинг унумли қатламлари ўз хусусиятларини йўқотиб, ҳосилдорлик бир мунча пасайиб кетади. Қолаверса, бу ёнғинлар нафақат моддий, балки экологик жиҳатдан зарарлидир. Яъни шу майдонлар атрофига экилган дарахтларнинг олов таъсирида қуриб қолиши ва кўтарилаётган тутун инсон саломатлигига зиён етказиб, атроф-муҳит заҳарланишига олиб келади.

Ўтган йилги мавсумда галладан бўшаган майдонлардаги сомонни ёқиш 69 маротаба қайд этилди. Бунинг натижасида умумий ҳисобда 443,5 гектар майдон ёнғиндан куйиб, ҳосилдорликка катта зарар етказилди. Ушбу ҳолатлар бўйича айбдор ва жавобгар шахсларга нисбатан интизомий, маъмурий ва ҳаттоки жиноий жавобгарликка тортиш чоралари қўлланилди. Афсуски, бу қондабузарлик бу йил ҳам давом этмоқда.

Ҳосил ўриб олинган майдонларда ёнғин содир бўлишининг олдини олиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси ИИБ Ёнғин хавфсизлиги Бош бошқармаси йўл ёқаларига экилган галла майдонлари ёнидан автоуловларда ўтаётганда сигарет қолдиқларини ўчирмасдан ташламасликни, йўл четидаги қуруқ ўт, хас-хашакларни ёқмаслик, ёш болаларни галлазорлар атрофида мол боқишлари ҳамда ўйнашларига йўл қўймасликни эслатиб ўтади.

Д. ВАЛИЕВ,
ички хизмат капитани.

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

— Бу йилги ҳосилни қисқа муддатда йиғиштириб олишимизга кўзим етмагани, — дейди Тошкент давлат аграр университетининг Ўртачирчиқ туманидаги тажриба хўжалиги директори Гайбулла Бобоназаров. — Чунки комбайнлар, транспортларнинг узлуксиз ишлаши қатъий назорат қилиб борилмаса, ганимат дамлар бекор кетиши мумкин. Бу иш ички ишлар ходимларига топширилгани айни муддао бўлган. Ҳосилнинг ҳаммаси нест-нобуд бўлмай, эгри қўлли кишилар қўлига тушмасдан йиғиштириб, давлатга топширилди, шартнома режасидан ортгани ғамлаб олинди.

Ўртачирчиқлик милиция ходимлари галла ўрим-йиғимида деҳқон-фермерларга ишончли кўмакчи бўлмоқдалар. Жойларда тузилган кузатув постларида ходимлар кечаю кундуз навбатчилик қилишапти. Бундан ташқари ҳаракатдаги постлар ҳам ташкил этилган. Машинада гуруҳлар далааларни, хирмонларни айланиб юришади.

Умуман, Тошкент вилоятида ҳосил ўрим-йиғимида ички ишлар идоралари фаол иштирок этиб, ўғирлик, ташмачиликларнинг олдини олиш ва аниқлашда фидойилик кўрсатишмоқда. Ҳозиргача ўттизга яқин ана шундай ҳолатлар аниқланди. Янгийўл туманидаги "Дўстлик" ширкат хўжалигида яшовчи Х. Мамараҳим, Д. Қувват, А. Хўжаназар хирмондан 302 кило бугдойни ўғирлаб кетаётганда ушланди. Йўл-патруль хизмати ходимлари томонидан бекободлик Ш. Қаҳҳор юк машинада 500 кило бугдойни ҳеч қандай ҳужжатсиз олиб кетаётгани аниқланди. Қуйичирчиқ тумани "Гулистон" жамоа хўжалигининг "Алишер" номи фермер хўжалиги омборхонасидан ярим тунда 2000 кило бугдойни ўғирлаб

кетаётган К. Анатолий ва Т. Дархонларни ички ишлар ходимлари ашёвий далиллар билан қўлга олдилар.

"Ўзбекистон" жамоа хўжалигидаги "Эгамберди карвон" фермер хўжалиги галла майдонларининг охириги пайкалларидаги ўрим-йиғим устидан чиқдик.

— Бу йил ҳосилимиз мўл бўлди. Айрим жойларида гектаридан 70 центнердан дон йиғиб олдик, — деди фермер хўжалиги раҳбари М. Эгамбердиев. — Уларни қисқа муддатларда ўриб-йиғиб олишимизда ички ишлар ходимлари катта ёрдам бердилар.

С. ШАМСИДИНОВ.

Суратда: Ўртачирчиқ тумани ИИБ профилактика инспектори, милиция капитани Бахтиёр Тангиоров омборга йўл олаётган машина ва ҳайдовчининг ҳужжатларини кўздан кечиришти.

Р. ФАЙЗУЛЛАЕВ олган сурат.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ

Жорий йилнинг 1 июлига қадар ички ишлар ходимларининг амалга оширган тадбирлари натижасида ташмачилик бўйича қирққа яқин ҳолат аниқланиб, айбдорлардан олинган деярли икки тонна галла хирмонга қайтарилди.

Ҳозирги кундаги долзарб вазифалардан яна бири галлани ёнғиндан асраш масаласидир. Бу борада ҳам ходимларимиз доимо ҳушёрлар. Шу кунга қадар улар томонидан 750 мартадан ортиқ ёнғин хавфсизлиги қоидаларини бузиш ҳолатлари аниқланиб, ҳуқуқбузарлардан қонуний йўл билан жарималар ундирилди. Олтмишга яқин дон сақланадиган иншоот ва омборхоналар фаолияти, беш юз элликдан ортиқ электр агрегат ва мосламалардан фойдаланиш вақтинча тўхтатилди. Масалан, Фузур туманидаги О. Кўчкинов, Муборак туманидаги А. Темур, "Наслчилик" жамоа ширкат хўжаликларининг омбор мудири М. Бобоев, Х. Наимов, Ж. Авазовлар ўзлари масъул бўлган омборларни бирламчи ўт ўчириш воситалари билан таъминламагани, "Гулистон" жамоа ширкат хўжалиги омбор мудири Н. Салимов электр кабелидаги токнинг юқори қаршилиқка чидамлилиқ даражасини махсус лаборатория синовидан ўтказдирмагани, ёнғинга қарши эҳтиёт сув ҳавзасини етарли даражада сув билан тўлдирмагани учун жаримага тортилдилар. Бундай аҳвол Китоб туманидаги Ш. Умаров, "Улуғбек", Фузур тумани-

даги "Истиқлол" жамоа ширкат хўжаликларидан ҳам юз берган.

Ризқ-рўзимиз бўлган бугдой ҳосилини батамом йиғиб олишимизга ҳам санокли кунлар қолди. Галла ўрими мавсуми мардларни ўзига хос синондан ўтказди. Бу даврда ҳалол меҳнат қилган ҳар бир инсоннинг эл-юрт олдида юзи ёруғ бўлади. Мавсумда иштирок этаётган ходимларимиз ҳам халқимиз олдидаги бурчини ёруғ юз билан адо этишларига шубҳа йўқ.

О. ЭШҚОБИЛОВ,
милиция подполковниги.

Суратда: вилоят ИИБ ёнғин хавфсизлиги бошқармаси инспектори, ички хизмат катта лейтенанти А. Раҳмонов ва туман ИИБ ёнғин хавфсизлиги бўлини маси бошлиғи, ички хизмат майори Ф. Жомовлар "Наврўз" хўжалиги комбайнчилари билан ёнғин хавфсизлиги ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

Х. РАҲМОНОВ олган сурат.

Богот дон маҳсулотлари корхонасида галла ўрим-йиғими муносабати билан ёнғиннинг олдини олиш, уни бартараф этиш бўйича ўқув амалий машғулот бўлиб ўтди.

Тадбир корхона омборида пайдо бўлган "ёнғин"ни бартараф этиш билан бошланди. Ўт ўчирувчилар яқин ҳудудлардаги ЁХБ ходимлари ёрдамга келгунча ёнғиннинг бошқа биноларга ўтиб кетишининг олдини олиш билан шуғулланишди.

Орадан кўп ўтмай ун тегирмони биносига "ёнғин чиққанлиги" ҳақида хабар қилинди. Ёнғинни бино томондан туриб ўчириш лозим эди.

Воқеа жойига вилоят ИИБ ЁХБга қарашли автотарвош ҳамда тезкор штаб етиб келди. Вилоят ҳамда туман ёнғин хавфсизлиги хизмати ходимлари ҳамкорликда ёнғинни бартараф этишга киришди. Тезкор штаб олиб борилаётган ишлар юзасидан вилоят ёнғин хавфсизлиги бошқармаси навбатчилик қисмига маълумот бериб турди.

Шундай қилиб, ўқув амалий машғулотнинг иккинчи тури ҳам юқори савияда якунланди.

Х. ЖАББОРОВ.

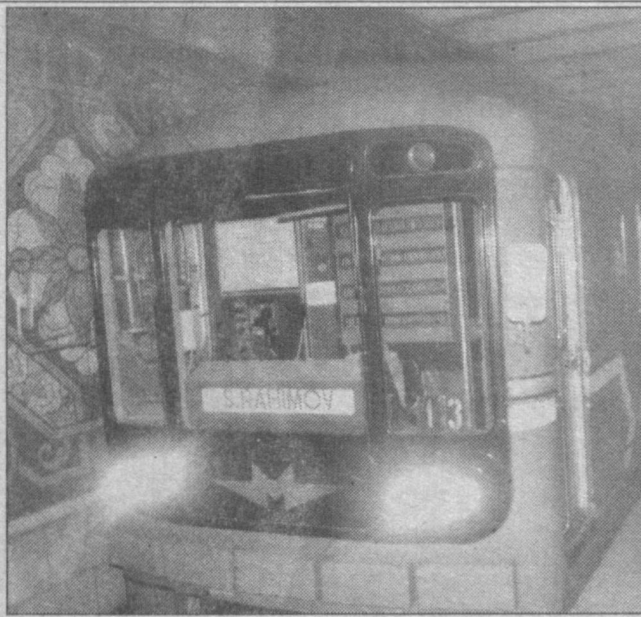
Суратларда: ўқув-амалий машғулотдан лавҳалар.

Ж. ҚОЗОҚ олган суратлар.

МЕТРОПОЛИТЕН МИЛИЦИЯСИНИНГ БИР КУНИ

Тошкент шаҳар ИИББ Метрополитенни қўриқлаш бўйича ички ишлар бўлимига келганимизда ходимлар кенг ҳовлида саф тортган, тақсимот бўлаётган экан.

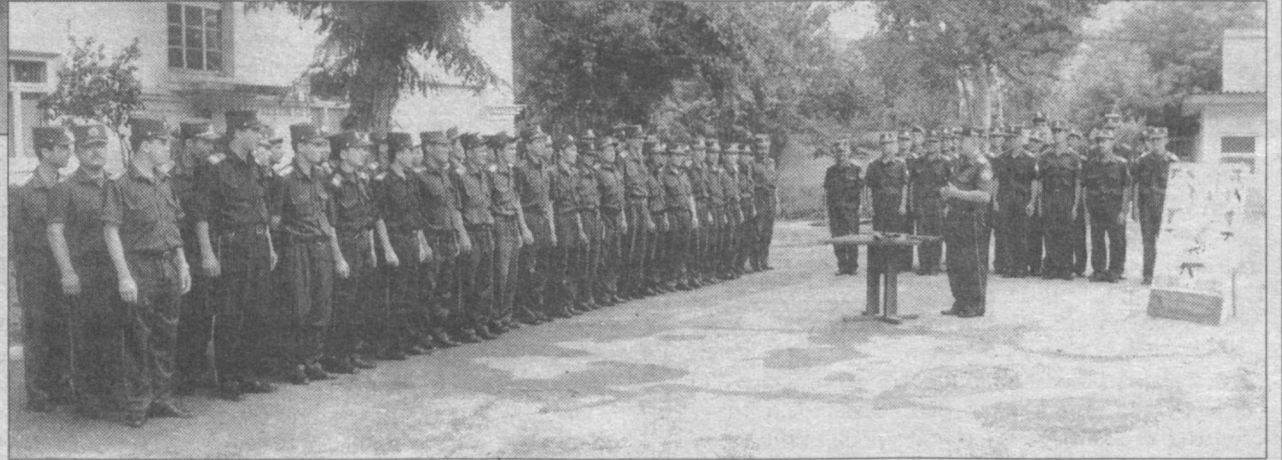
Ниҳоят, тақсимот тугади. Лекин йигитлар тарқалишга шошилишмади. Чунки энди уларга бўлинма сардори, милиция майори С. Саичкин қуроллар бўйича сабоқ бериши керак эди.

Сабоқ тугагунча ходимларга яратилган иш шароити билан танишдик. Шинам дам олиш хоналари хизматдан қайтган йигитларга мунтазир. Ювиниш хонаси, шу ернинг ўзиде сартарошхона хизмат кўрсатапти.

ёрдамчиси, милиция сержанти Ф. Раҳимовлар (суратда) зиммаларидаги масъулиятни яхши билдилар. Шу боис ҳам ўз вазифаларини аъло даражада удалашаяпти.

— Тошкент Метрополитенни қўриқлаш бўйича ички ишлар бўлими 1977 йил 10 ноябрда ташкил топган.

— Йилдан йилга хизмат худудимиз кенгайиб бормоқда, — деди А. Аҳмаджонов. — Дастлаб “Чилонзор — А. Темур

масъулдирлар. Метрополитен товар-бойликларини асраш ҳам йигитларимиз зиммасида.

Энг гавжум бекатлардан бўлмиш “Пахтакор” бекатига йўл олдик.

Метро бекатида биринчи дуч келганимиз — ички ишлар ходимларидан бирининг катта картон кути кўтариб олган фуқародан ҳужжатларини суриштираётгани бўлди.

— Ҳушёрликни унутмаслигимиз керак, — деди ўзини бўлинма сардорининг ёрдамчиси, милиция саржиниси А. Усмонов деб таништирган йигит. — Вазифамиз

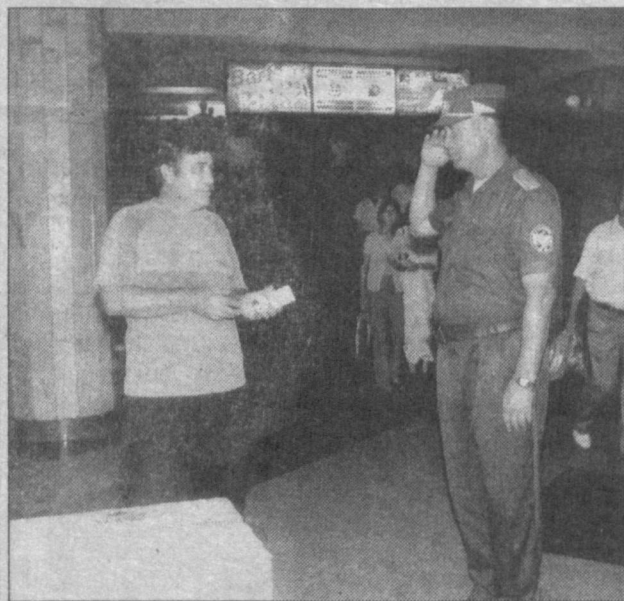
Ходимлардан бири бир йўловчини тиббиёт хонасига олиб кирди. Нима гаплигини билиш учун улар ортидан биз ҳам эргашдик.

— Метро бекатларининг бир нечасида тиббиёт пунктлари мавжуд, — изоҳ беради қон босими кўтарилган йўловчига зарур тиббий ёрдам кўрсатган фельдшер Н. Олтинбоева. — Зарурат туғилганда улардан ички ишлар ходимлари қатори йўловчилар ҳам фойдаланишяпти.

Бир йигитнинг ҳужжатларини текшираётган милиция катта сержанти Ш.

Бундан ташқари йўловчилар орасида Чernoбиль фожиаси, афғон урушининг “қатнашчилари” ҳам учрайди. Уларга гувоҳномалари қалба-

ни кутиб олиб, кузатишяпти. Айниқса, йўл сўровчилар кўп. Йўналиш янги-да, одамлар ҳали яхши ўрганишмаган.

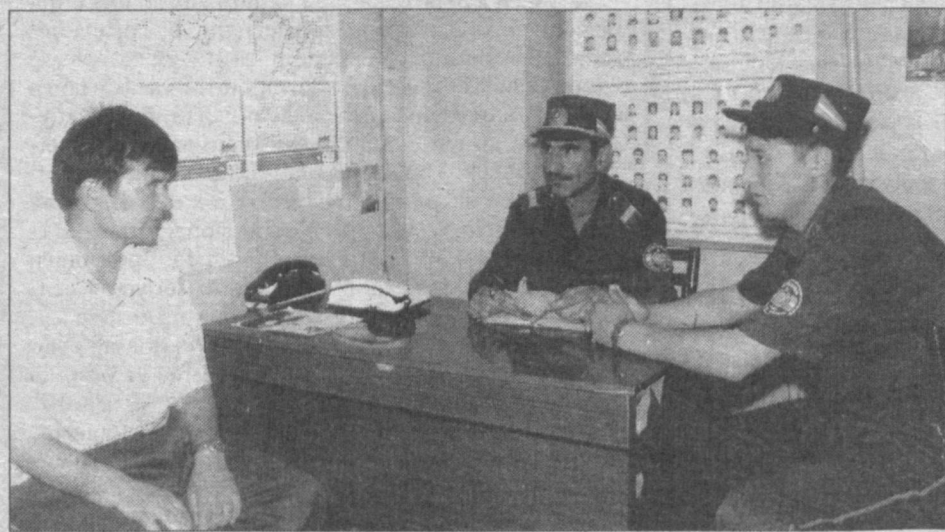

Газ плитаси, қозон-товоқ каби рўзгор буюмларини кўриб, ажабланганимни сезган ИИБ бошлигининг шахсий таркиб билан ишлаш бўйича ўринбосари, милиция подполковниги А. Аҳмаджонов:

— Йигитларимиз баъзан шу ерда тунаб қолишларига тўғри келади. Зарурат туғилганда ўзлари овқат қилишлари мумкин, — дея изоҳ берди.

Ички ишлар идораларининг навбатчилик қисмида хизмат қилаётган ходимларнинг ҳозиржавоблиги ва тезкорлиги жиноятларнинг иссиғида очилиши, тезкор гуруҳнинг тўғри ҳаракат қилишида катта аҳамиятга эга. Тошкент шаҳар ИИББ Метрополитенни қўриқлаш бўйича ИИБ навбатчилик қисми инспектори, милиция майори А. Болтахожаев ва навбатчи

ҳиёбони” метро бекатларида хизмат қилган бўлсак, аста-секин унга С. Раҳимов, “Буюк ипак йўли”, “Беруний — Чкалов”, “Юнусобод” йўналишлари қўшилиб, иш ҳажми ошиб борди. Метродан юз минглаб фуқаролар фойдаланади. Ходимларимиз йўловчилар

ўз манзилига бежавотир етиб олиши, метрода хавфсизликни таъминлаш, жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга

метрополитен бекатлари ва унга тегишли худудларда тинчлик, осойишталик, жамоат тартибини сақлаш экан, доим огоҳ бўлишимиз керак.

Абдуллаев ва милиция сержанти Н. Мавлоновлардан йўловчиларни худабехудага тўхтатиб, ҳужжат талаб қилишга ҳожат бормикан, деб сўрадим.

— Бор, — дейишди улар. — Бояги йўловчига эътибор бердингизми? У ўттиз ёшларда, икки-уч фарзанднинг отаси. Лекин қўлида талаба эканлиги ҳақида гувоҳнома бор. У имтиёзли ойлик йўл чиптасидан фойдаланиб юрибди. Ходимларимиз бундай сохтакорларни беҳато илғаб олишади.

килигини айтганимизда аввалига инкор қилишди, кейин бош эгиб, кечирим сўрашади.

“Алишер Навоий” йўналишига ўтамиз. Бекатларда осойишталик.

— Дам олиш куни бўлгани учун йўловчилар камроқ, — дея изоҳ берди ҳамроҳим.

Шундан сўнг “Ойбек” бекатидан “Юнусобод” йўналишининг “Минг ўрик” бекатига ўтдик. Ҳар бир бекатда ҳушёр ва синчков ички ишлар ходимлари йўловчилар-

— Яхшиям мелиса укаларим бор экан, — деди дастурхонга ўралган тоғора қўлтиқлаган онахон. — Метро очилгандан буён неча марта тушдим у ҳаргал уйимга қайси томондан чиқишим кераклигини унутиб қўяман. Шу сабабли улардан йўл сўрайман. Барака топсин ҳаммалари ҳам...

Бўлим ходимларининг бир кунлик иш фаолиятдан кўнглимиз тўлиб, қайтар эканмиз, қаерда бўлмасин эл-юрт осойишталиги, тинчлиги, хотиржамлиги йўлида жон куйдириб меҳнат қилаётган посбонларимиз омон бўлишсин, — дея онахоннинг сўзларига қўшилдик. Зеро, эл-юрт учун сидқидилдан хизмат қилган инсонларни Оллоҳ ярлақай...

Ш. ХУДОЙБЕРДИЕВА.

Суратларда: Тошкент шаҳар ИИББ Метрополитенни қўриқлаш бўйича ИИБ ходимлари фаолиятдан лавҳалар.

Суратларни В. СПЕРИДОНОВ олган.

UCHINCHI «Dostiga» gazetasining ilovasi

+ TV OLAM

TANIQLI KISHILAR BILAN UCHRASHUV,
HAJVIYA, XANDALAR, KROSSVORD,
SKANVORD, MUNAJJIMLAR BASHORATI,
HAYRATOMUZ VOQEALAR, INTERNET XABARLARI

Олимларнинг фикрича,
Ер пайдо бўлганидан
бери Галактиканинг
қаър-қаъридан
“ташриф буюрган”
космик жисмлар билан
бир неча марта
тўқнашувларни
бошидан кечирган.
Ҳар гал бундай
“учрашувлар”дан
кейин она-
сайёрамизнинг
юзиде катта-кичик
“чандиқ”лар –
астроблемлар
қола экан.

қа мамлакатларга қараганда АҚШ аҳолиси кўпроқ ваҳимага тушди. Миллионерлар герметик бункерлар қуришга киришиб, катта миқдорда кислород ёстиқчалари харид қила бошладилар. Моддий жиҳатдан кам таъминланган одамлар дераза ойналари ўрнига гишт уриб ташладилар, эшик ва мўриларни ёпиш учун кўрпа-тўшакларини юмалоқлай бошладилар.

Мана, комета учиб ўтадиган ўша “икс куни” ҳам етиб келди. Буни қарангки, фақат осмонда минглаб “юлдузлар” учганлигини ҳисобга олмаганда, ҳеч қандай қўрқинчли воқеа юз бермади. Албатта, бундай ҳодисани олимлар олдиндан башорат қилгандилар: “Кометанинг думида чанг мавжуд бўлиб, у ҳар бир кубометрда битта заррадан ҳам камроқдир... Уларнинг айримлари (энг каттасининг ҳажми қум заррасидек келади) Ер атмосферасига кириб, у ерда ёниб кетадикки, бунинг натижасида “Ерга тушаётган юлдузлар манзараси вужудга келади”.

Хўш, энди фараз қилайлик, бордию шундай хатарли вазият вужудга келса, нима қилмоқ керак, ёпирилиб келаётган хавф-хатарга қарши қандай курашиш лозим? Агар кометанинг Ер билан тўқнашуви муқаррар бўлса, у ҳолда бизнинг оромимизни бузмоқчи бўлган кометани космик бўшлиқда – Ердан бир неча минг километр нарида йўқ қилиб ташлашдан ўзга чора қолмайди. Албатта, диаметри ўнлаб километрга чўзилиб кетган улкан кометани портлатиб юбориш осон иш эмас. Аммо ҳозирги фан ва техника ютуқлари бундай вазифани уддалашга қодир.

Хориж матбуоти материаллари асосида тайёрланди.

ЕР БИЛАН ТЎҚНАШУВ... МУҚАРРАРМИ?

Масалан, биргина Россия ҳудудида 30 га яқин ана шундай “чандиқ”лар топилди. Ер юзиде эса уларнинг сони юзга яқиндир.

...1773 йили кўкда “думли юлдуз” (комета) пайдо бўлиши муносабати билан астроном Леланд Франция Фанлар академиясида кометанинг Ер билан эҳтимол тутилган тўқнашуви оқибатлари тўғрисида маъруза ўқимоқчи бўлди. Диндорлар эса архиепископга мурожаат этиб, ундан кометанинг Ер билан тўқнашуви натижасида вужудга келадиган даҳшатли сув тошқинининг олдини олиш учун муттасил 40 соат давомида тоат-ибодат қилишга рухсат олишга уринишди. Бироқ олимлар уни бундай тadbирлар ғайритабиий эканлигига ишонтиришди.

Ҳарчанд ҳаммаси кўнгилдагидай ўтган бўлса-да, “Агар комета Ер билан тўқнашганда қандай ҳодисалар юз бериши мумкин эди?” деган савол очиқ қолганди.

Бордию тўқнашув содир бўлганда зилзилалар юз бериши, бир неча километр майдонда вайронагарчиликлар келиб чиқиши мумкин эди. Бас, шундай экан, қадимий сайёрамиз – Она-Еримиз тақдири учун қайғуришнинг ҳеч бир заруратини кўрма-

ётирмиз. Комета бамисоли бурга филни жойидан силжита олмагани каби Ерни на йўқ қила олади, на уни ўз орбитасидан чиқаришга кучи етади.

Бундан бизнинг сайёрамиз минглаб йиллардан бери космик “ўқ”ларга “нишон” бўлиб келган, деган хулоса чиқади. Ҳақиқатан ҳам шундайми? Ҳа! Қуйида бунга бир неча мисоллар келтирамиз.

1970 йил 8 май куни эрталаб Киев вилоятининг Яготина шаҳрида ҳаво очиқ, ҳамма ёқ сукунат оғушида. Кутилмаганда самодан оғирлиги 15 килограммдан ҳам зиёдроқ муз парчаси келиб тушди. Муз парчаси ерни ўйиб кирар экан, ўзидан қаттиқ шовқин чиқарганди. Орадан ҳеч қанча фурсат ўтмасдан, муз сиртдан қараганда тўкилган туз кукунини эслатувчи оқ доғлар қолдириб, эриб кетди. Воқеага гувоҳ бўлган одамлар бир неча муз бўлақларини банкга со-

лишди. Муз парчалари ўзидан аммиакка ўхшаш қўланса ҳид чиқариб, эриб кетди. Олимлар осмондан “ташриф буюрган” муз парчаси унчалик катта бўлмаган кометанинг баайни ядроси деган хулосага келишди.

Осмондан Ерга муз парчалари келиб тушганлиги ҳақидаги маълумотлар қадимги Хитойнинг VI асрга доир солномаларида ҳам учрайди. Чунончи, уларнинг бирида осмондан катталиги филча келадиган муз парчаси Ерга келиб урилганлиги ҳақида ёзилган.

1955 йили АҚШда сайёрамизга келиб тушган яна бир “самовий келгинди” – муз парчасини ҳатто тадқиқ этиш имконияти туғилганди.

Энди шундай савол туғилади: модомики, осмондан муз парчалари келиб тушар экан, хўш, нима учун улкан айсберг қулаб тушиши мумкинмас? Ҳамма денгизлар ва океанлар бир замонлари сайёрамизга келиб урилган улкан кометаларнинг “иши” натижасидир деган тахминлар ҳам бор. Ана шундай баҳайбат кометалардан бири ҳозир Тинч океани жойлашган ҳудудга қулаб тушган. Мазкур ҳудуд рельефининг геологик хусусиятлари ҳам ушбу тахминни тасдиқлаб турибди. Космик “ташриф” бизни фа-

қат сув билан таъминлабгина қолмасдан, балки жуда катта миқдордаги карбонат ангидрид газини сиқиб чиқариши эвазига сайёрамизнинг атмосферасини ўзгартириб юборди.

Комета-музнинг эриши узоқ муддатга чўзилди, бу эса бўлажак қитъаларнинг шаклу шамоилни белгилаб берувчи улкан ёриқларни вужудга келтирди. Мазкур ёриқлар сувнинг сиқуви натижасида турли томонларга йўл олди. Бу тахминни мутлақо тўғри деб бўлмасда, қизиқарлидир.

Узоқ вақт давомида бошқа бир хавф – Ернинг комета “думи” орқали ўтиши мумкинлиги тўғрисидаги яна битта илмий тахмин ҳам ўрганиб чиқилди. Бу ҳодиса, албатта, сайёрамиз орбитасини ўзгартира олмайди. Тўғри, шундай одамлар ҳам топилдики, улар комета бамисоли супурги коптокни супуриб ташлаши мумкин бўлганидек, Ерни итқитиб юбориши эҳтимолдан холи эмас, деган хавотирга тушишганди. Ҳозир биз комета думидаги моддалар айтарли даражада зич эмаслигини яхши биламиз.

Ҳисоб-китобларга қараганда, Ер кометаларнинг газли “думи”га бир неча марта тўқнаш келган. Масалан, 1861 йили худди ана шундай ҳодиса юз берганди.

1910 йилда Галлилей кометаси Ернинг яқинидан ўтиб кетганди. Ушунда бош-

Ишоним кийин, аммо ҳақиқат

КОИНОТ — ЯНГИ ХАВФ-ХАТАР МАНБАИМИ?

Сўнгги йилларда Ердаги радиотелескоплар узоқ космосда мутлақо кутилмаган янги кузатиш объектларини — галактика-миз, яъни Сомон Йўли тевага жуда катта тезлик билан айланаётган водороддан иборат юзлаб улкан булутларни “ил-габ олдилар”. Энг сўнгги талқиқотларнинг кўрсатишича, улар ҳали Олам вужудга келаётган маҳалларда “ишлаб чиқариш чиқитлари” сифатида пайдо бўлиб, мана 12 миллиард йилдан кўпроқ вақтдан бери бизнинг юлдузлар тизимимиз атрофида кезиб юрипти. Мазкур ҳосилалар жуда қадим замонларда пайдо бўлганлиги фикрини уларда оғир унсурлар (жумладан, углерод ва кислород) ўта кам миқдорда мавжудлиги ҳам исботламоқда. Маълумки, бундай унсурлар Олам тараққиётининг энг бошланғич босқичлари — фақат юлдузлар пайдо бўлиши жараёнидагина вужудга келади.

Беркли (АҚШ)даги Калифорния дорилфунуни астрономи Лео Блитцнинг фикрига қараганда, водороднинг “дайди булутлари” ундан ҳам анча аввал — ҳали дастлабки космик “шўрва”нинг қуюқлашуви чоғида вужудга келганди. Маълумки, айнан ана шу “қуюқлашган аралашма” кейинчалик юлдузларга айланган эди. Модомики шундай экан, бу сингари булутлар бошқа сайёралар тевага ҳам мавжудлигини эҳтимол тутмоқ лозим бўлади. Агар шундай булутлар тўдаси топилмаса, у ҳолда бизнинг юлдузлар тизимимиз — Сомон йўли бундай “хурмат-эҳтиром”га нима сабабдан сазовор бўлган экан? — деб ўйлаб кўришимизга тўғри келади. Бу шунчаки оддий масала эмас, хатарли аломатдир. “Дайди булутлар” бизнинг галактика-мизга яқинлашса, уни бир лаҳзадаёқ “ютиб юборади”.

ОДАМХҲҮР ЙЎЛБАРСЛАР БОР,

Ҳеч қачон одамлар йўлбарсларнинг асосий емиши бўлмаган. Аммо бу улкан “ола мушуклар” баъзан муайян сабабларга кўра одамхўрлик қилишга мажбур бўлишди.

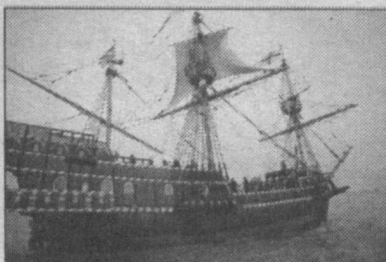
Масалан, Ҳиндистоннинг мухтасар йўлбарси жайра билан тўқнашувда кўздан ажраб, панжаларига ўнлаб ниналар санчилик қолган. Жонивор ниналарнинг кўпини тиши билан суғуриб оламан деб синдириб қўяди. Натижада панжалари оғриб, овга ярамай қолади. Шунинг учун олон ўлжа — одам овлашга тушади. Мазкур бўлган йўлбарс қисқа вақт ичида 24 нафар одамнинг умрига зомин бўлди.

Инглиз овчиси Жим Картер “Кумаонлик одамхўрлар” китобида ёзишича, Жанубий Бенгалияда олти йил (1860-1866) давомида 4200 га яқин киши йўлбарсларга ем бўлишган. Аммо ҳақиқий кўрсаткич бу рақамдан анча юқори бўлиши керак. Чунки йўлбарсларга ем бўлган одамларнинг жасадлари ҳамиша ҳам топилавермайди. 1870-1880 йиллар ораллигида ҳар йили йиртқичлар дастидан ўртача 800—900 киши нобуд бўлган. Йўлбарслар ўртасида бу борада “рекорд” ўрнатганлари ҳам бор. Кумаонлик одамхўр тўрт йил мобайнида 234 кишини еган бўлса, Мадхия Прадеш штатилик йўлбарснинг ҳисобига 267 киши тўғри келади.

МЕХАНИК “БАЛИҚ”

АҚШдаги Массачусетс технология институти муҳандислари кўп йиллардан бери худди балиқ каби ҳаракатланадиган сувости аппарати яратиш устида ишламоқдалар. Узунлиги 1,3 метр келадиган ана шундай қурилманинг дастлабки модели уни яратганларни қониқтирмади. Чунки у электр қувватини кабель орқали олар эркин ҳаракатлашиш имкониятидан маҳрум эди.

Сўнгги моделни муҳандислар бир лаҳзада улкан тезликка эриша олиш ва баайни бир нуктанинг ўзида 180 даражага тескари айланиш қобилиятига эга бўлган ўйноқи чўртан балиқнинг алоҳида бир тури сифатида лойиҳалаштирдилар. Асосий лойиҳа муаллифи Жон Кампфнинг сўзларига қараганда, ҳақиқий балиқникига хос эгилувчан “скелет” тайёрланадиган бўлди. Бу вазифани шиапластикали спирални қўллаш ҳисобига ҳал этишга қарор қилдилар. Янги моделнинг узунлиги 0,8 метрга тенг бўлиб, силикон коплама унга ғаройиб сўйриликини, бешта миттидвигатель эса юксак ҳаракатчанликини таъминлайди. Модель масофадан туриб радио орқали бошқарилади. Янги сувости роботи келажакда яратилажак, хозиргиларига нисбатан анча мукамал йирик сувости аппаратлари тимсолидир.

XXI АСР ҚАРОҚЧИЛАРИ

Денгизчиларнинг фикрига кўра, бугунги кунда денгиз қароқчилиги ҳар қачонгидан ҳам авж олган. Ҳақиқатан ҳам, янги асрнинг дастлабки икки йилида денгиз қароқчиларининг савдо кемаларига қилган ҳужуми икки марта ошди! Расмий маълумотларга қараганда, биргина Франциялик кема соҳиблари икки йил мобайнида денгиз қароқчилари дастидан 30 миллиард доллар миқдорида зарар кўрдилар! Одатда қўлга олинган кемалар юқлари билан биргаликда ғойиб бўлади. Улар энг чекка портларга ҳайдаб кетилади, у ерда қайта қурилиб, қайта бўялади, шундан сўнг бошқа ном ва бошқа байроқ остида денгизга чиқади.

Замонавий қароқчилар тез сузадиган кемаларга, алоқанинг энг замонавий воситаларига эгадирлар, улар тиш-тирноғига қуролланган, ҳар қачонгидан ҳам тажовузкор ва шафқатсиздирлар.

БУНИ ДАРАХТ ДЕСА БЎЛАДИ!

Биз танасининг йўғонлиги бир неча ўнлаб метрга тенг бўлган улкан баобаб дарахтини назарда тутмоқдамиз. Унинг “жони темирлиги” ҳар қандай кишини ҳайратга солади: агар пўстлоғи сидириб ташланса ҳам нобуд бўлмайди. Орадан бирмунча вақт ўтиб, пўстлоғи яна ўсиб чиқади. Бордию баобаб ерга қулаб тушса, то унинг бирор томири Ер билан боғланган экан, қуриб қолмайди. Ётгани кўйи ҳам ўсишда давом этади! Баобабнинг ғовак пўстлоғи ва ёғочи қоғоз ҳамда газлама тайёрлашда ишлатилади. Унинг баргидан тайёрланган дамлама эса иситма, кўксов, ичбуруғ, буйрак хасталиқларига қарши шифо вазифасини бажаради...

Баобаблар шу даражада улканки, уларнинг ичига 20—30 киши бемалол сиға олади. Зимбабведа унинг танаси ичига бутун бошли автобус бекати жойлаштирилган, Бостванада эса ана шу дарахтнинг ичи... маҳаллий қамоқхона сифатида хизмат қилмоқда.

РАҲМДИЛЛАРИ-ЧИ?..

Йўлбарсларнинг панжасидан тирик қутулган одамлар ҳам бор. Бир замонлар Сирдарё яқинида пода боқиб юрган киши кечкурун бир бош бузоғи йўқолганини билиб қолди. У подани ўғлига топшириб ўзи бузоқни излаб дарё бўйига келди.

Қараса кўм-кўк бутазор орқасида малла ранг бир нима кўриниб турибди. “Бе-бош бузоқнинг адабини бериш учун, — дейди подачи, — орқасига таёғим билан бир туширдим. Шу пайт “бузоқ” маъраш ўрнига ўқирса бўладими. Жойимда қотиб қолдим. Йўлбарс ёнимга келиб, бошимга панжасини қўйди! Хушимдан кетиб йиқилдим. Кўзимни очсам атроф зим-

зиё, осмонда юлдузлар жимирларди. Оллоҳнинг инояти билан йўлбарсга ем бўлмай қолган эдим”.

Йўлбарснинг тирноқлари подачининг юзларини шилган эди, холос.

Қизилўрдалик овчи Муҳаммаднинг ҳам бу борада омади чопган. Бир кун кечкурун у дарё қирғоғи бўйлаб отда кетаётган бўлган. Остидаги от негадир асабийлашиб кишнаверган,

қулоқларини чимирган. Бундан сергақланган овчи милтигини ҳозирлаган. Шу пайт буталар ортидан улкан йўлбарс чиқиб келган. Муҳаммад кўрққанидан нишонга теккиза олмаган. Фазабланган йўлбарс бир сакраб чавандозни эгардан ерга йиқитади. Ўлимини бўйнига олиб қўйган йигит ялиниб худодан мадад сўрай бошлайди. Йиртқич даҳшатли ўқирганча ўлжасини ўз ҳолига қўйиб бутазорга кириб кетади. Бу “учрашув”дан сўнг овчи дулдўкланадиган бўлиб қолган.

МОРБОЗ: — Талтайтириб юбордим, шекилли!
Илгари битта сурнайнинг ўзи кифоя эди!

"РАКҚОСА" ИЛОН

Муроджон мусиқага ёшлигидан ихлос қўйди. Бир куй чалишга киришиб кетса борми, тамом ҳамма нарсани унутарди. 9-синфни битириб Бухоро мусиқа билим юртига ўқишга кирди.

Ёзги имтиҳонлар бошланди. Тўртинчи босқичга ўтиш синовлари талайгина. Икки кундан кейин энг охириги — фортепианодан. Тўрт баҳо олса бўлгани, беш шарт эмас. "Йигитнинг яхшиси "яхши" баҳо олади", — дейишади ҳар доим кулишиб талабалар.

Аксига олиб, фортепиано чалиш анча мушкул. Лекин машқ қилаверсанг, қўлинг келишиб кетар экан. Эрта тонгда билим юртига кириб келган Муроджон қоровулдан зал калитини сўраб олди. Бошқа ҳеч кимни киритмасликни илтимос қилиб, фортепианода машқ қилишга киришди. У икки соатдан ортиқ бе-

рилиб чалди — маза қилди. Бармоқлари фортепиано клавишлари устида қушдек ўйнар эди. Бутун вужуди куй сеҳри билан маст. Бир танасини орқага ташлар, бир кўкраги билан фортепиано устига эгилар, ҳар замонда бошини мағрур кўтариб силкиб қўярди. У эшик очилганини ҳам, биров кириб, унга қараб турганини ҳам сезмади.

Талабанинг мусиқа асбобини равон чалишини, ўзини туттишини диққат билан кузатиб турган директор бирдан сесканиб кетди. Кўзлари чақнади, бошидан совуқ сув қуйилгандек бўлди. Не кўз билан кўрсинки, куй сеҳридан маст талабанинг елкаси узра катта олачипор илон тилини чиқарганча тўлғониб-тўлғониб ўйнарди. Унинг думи фортепиано олдидаги ўтиригичга ўралган, гўё Муроджон билан бирга ўтиргандек эди. Машшоқ йигитнинг

боши билан илоннинг калласи бир хилда чайқаларди. Директор турган жойида қотиб қолди. Товуш чиқарса илон талабага ҳужум қилиши, бола кўрқиб кетиши мумкин. Эшикни ёпиб кетай деса, бирор қор-ҳол юз бериши ҳеч гап эмас.

Ниҳоят куй тугади. Муроджон соатига қаради. Ун дақиқа кам саккиз. Ҳозир дарс бошланади. Роса уч соат машқ қилибди. "Бешга чалиб бераман", дея кўнглидан ўтказди у. Дафтарларини йиғиштирар экан ўзича овоз чиқариб деди:

— "Форте"дан битта "беш" меники энди, домлажон!

Шу пайт фортепиано тагида нимадир шақиршуқур қилиб кетди. Талаба ҳушёр торлди. Бир оздан сўнг зал четдаги боғ тарафга чиқадиган эшик томон жуда катта олачипор илон тез-тез ўрмалади. Муроджон унинг ҳай-

Воқеий ҳикоя

батидан кўрқиб кетди. Илон нақ икки ярим — уч метрлар келарди. Қалинлиги ҳам билакдай. Ялтирашини айтмайсизми! Йигитчанинг дафтари кўлидан тушиб, тили калмага келмай қолди. Эшик томон қараб, директорни кўрди. У яна ҳаяжонланди. Ахир, директор: "Бу залда машқ қилиш мумкин эмас, синфларингиздаги фортепианода машқ қилинлар. Бу эса фақат концерт пайти чалиниши керак", деб айтганди. "Энди қоровул ҳам мен учун дашном эшитадиган бўлди", — ўйларди талаба.

— Э, яшаворинг-э, тақсир! (Директор ҳамма талабаларга шундай муурожаат қиларди). Беш эмас, ўн оласиз, ўн! Ахир илонни ўйната олган мусиқачига тан бермай бўладими?

У талабанинг кўлидан тутиб жўмракдан оқиб турган сувдан ичирди. Бўлган воқеани тўпланган талабаю ўқитувчиларга сўзлаб берди. Муроджон эса лол. Наҳотки, ўша илон рақс тушган бўлса, дея ўйлар, ўйлаган сари кўрқув босар эди уни.

— Аслида Мурод эмас, сиз сув ичишингиз керак, домла, — дейишарди воқеани эшитганлар. — Ахир илонни, унинг рақсини кўрган сиз-ку?! Юрак ҳам отнинг калласидек бор экан-да.

Л. МАНСУРОВА,
журналист.

Бир чимдим кулгу

АНТИКА ЁЗМА ИШ

Ўқувчилар "Ялқовлик нима?" мавзуида синф иши ёзардилар. Улардан бири энг "узун", уч бетлик ёзма ишини ўқитувчи кўлига тутқазди. Унинг биринчи бетиде "Бу", иккинчи бетиде "ялқовлик", учинчи бетиде эса "дегани" сўзлари ёзилганди.

ГАПНИНГ ЭГАСИ

Она тили ўқитувчиси деди:
— "Маҳбубага дадаси музқаймоқ олиб келди..." — Гапнинг эгасини топинг.
Ўқувчи:
— Агар акалари тортиб олишмаса, эгаси — Маҳбуба.

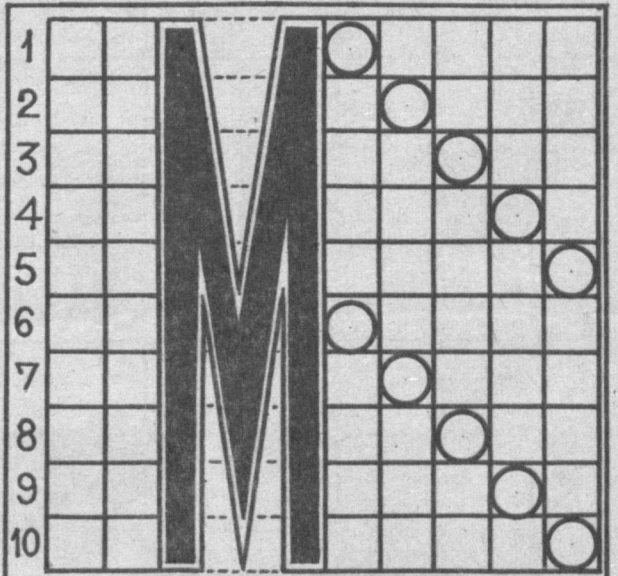
ҲАМ БИРЛИК, ҲАМ КЎПЛИК

Ўқитувчи: "Шундай қилиб, болалар, бугун сизлар "бирлик" ва "кўплик" шаклларини ўрганиб олдиларинг. Хўш, қурт, айт-чи, "шим" сўзи бирликми ё кўплик?"
Ўқувчи: "Шим" сўзи, домлажон, юқоридан бирлик, пастандан кўплик.

ГАПНИНГ ТУРЛАРИ

— Дарсга кечикиб келасан. Бебошлик қиласан. Олганинг нуқул икки. Ахир, бу нима деган гап? — деди ўқитувчи.
— Олдинги икки жумлангиз дарак гап, кейингиси сўроқ гап, — деб жавоб берди ўқувчи.

ЎН ИККИТА СЎЗ

Маънолари куйида тавсифланган саккиз харфли ўнта сўзи топинг ва шаклнинг хоналарига тартиб билан энига ёзиб чиқинг. Улардан ҳар бирининг учинчи харфи — "М".

1. Жануби-шарқий Осиёдаги давлат.
2. Африканинг тропик ўрмонларида яшайдиган одамсимон маймун.
3. Фуқароларнинг шахсий ва мулкый манфаатларини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий шаклларида бири.
4. Турли аллергия касалликларни даволаш учун қўлланиладиган дори модданинг номи.
5. Машҳур авар шоири (исми — Расул).
6. Бирор давлатни ташкил қилган ҳудуд.
7. Тинч океан, Охота ва Беринг денгизлари билан ўралган ярим орол.
8. Ҳиндистоннинг Гужарот штатидаги шаҳар.
9. Айрим хорижий давлатларнинг полиция хизмати ходимларига бериладиган махсус унвон.
10. Ўзбекистон Республикасидаги вилоятлардан бирининг маркази.

Агар тоғиб ёзилган жавоб сўзлар тўғри бўлса, шаклнинг доирачали хоналарида ўзбек миллий пастандалик санъатига тааллуқли сўзлардан иккитасини ўқийсиз.

Тузувчи **Х. АБДУЛЛАЕВ.**

Хангома

Онахон ҳарсиллаб учинчи қаватга кўтарилгач, кўлидаги қоғозга қарай-қарай керакли хонани топди. Ёзув машинкасини чиқиллатиб ўтирган йигитча дарҳол унга салом берди. Онахон таклифни ҳам кутмай бўш стулга ўтириб деди:

— Хонанг мунча тепада, болам? Ҳар куни бир чиқиб-тушсанг, бўларинг бўларкан.

— Беш-ўн марта десангиз-чи, холажон. Ҳали у ёққа юборишади, ҳали бу ёққа югуртиришади.

— Сен шўрликка ҳам қийин экан. То чиққунимча она сутим оғзимга келди. Зиналаринг ўлгур ёмон тикка экан. Танглайм куриб қолди. Чой-пойинг йўқми?

— Ҳозир, — йигитча у ёқ-бу ёққа қараб сўради, — минерал сув бор экан, бўлаверадими?

— Майли, болам, томоғимни ҳўлласам бўлди. Ўзинг ҳам ҳадеб чиқиб-тушаверганинг учун озиб қолган бўлсанг керак. Куруқ бурнинг қолибдику!

Йигитча онахоннинг меҳрибончилигидан алланечук бўлиб кетди.

БОЛАМ, ЭНДИ СЕН ГАПИР!

— Худога шуқр, — деди кампир бўшаган пиёласини стол устига қўяркан. — Гувоҳликка чақиртирган экансан. Энди эшит. Кўрганларимни ипиданигнасигача айтиб бераман. Ўзинг керакли жойларини қоғозга туширарсан. Кейин қўл қўйиб бераман.

— Сиз қайси иш бўйича? — йигитча ҳаяжонини яширишга уриниб стулга яхшироқ ўрнашиб ўтирди.

— Кечаги икки бозорчи хотиннинг жанжали бор-ку!

— Ҳа, бўлди, эсимга тушди...

Кампир гапга тушиб кетди. Энди ёзмоқчи бўлган йигитчага:

— Кўй, ўшанингни чиқиллатма. Унақада гапимдан адашиб кетаман. Яхшилаб эшитиб ол. Кейин кўрган-билганингни бир бошдан гапириб бераверасиз. Мен керакли жойларини қоғозга тушираман. Зарур бўлса, у-бу нарса сўрайман. Охирида қўл қўйиб берсангиз бўлди.

Онахон тўнғиллади:
— Энди ҳамма саволларингга шогирдинг жавоб берсин. Менга анови сувингдан қуйиб бер. Икки соатдан бери чақак уриб томоқларим қақраб кетди, — сўнг теппасида қаққайиб турган шогирдбаччага ўғрилди. — Болам, энди сен гапир!

— Раҳмат, холажон. Кунни иссиғида вақтингизни аямай келибсиз. Мен шу иш бўйича тергов олиб

бораётган терговчиман, — деди ҳалиги киши.

— Вой, унақада бунинг ким? — кампир йигитчага ўқрайди.

— Ҳа, буми, шогирдим. Практикант. Институтнинг учинчи курсида ўқийди. Иш ўрганишга келган.

Кампир тумшайиб қовоғини уйди.

— Хўш, холажон. Исми шарифингиз, туғилган йилингни, яшаш жойингни айтинг. Кейин кўрган-билганингни бир бошдан гапириб бераверасиз. Мен керакли жойларини қоғозга тушираман. Зарур бўлса, у-бу нарса сўрайман. Охирида қўл қўйиб берсангиз бўлди.

Онахон тўнғиллади:
— Энди ҳамма саволларингга шогирдинг жавоб берсин. Менга анови сувингдан қуйиб бер. Икки соатдан бери чақак уриб томоқларим қақраб кетди, — сўнг теппасида қаққайиб турган шогирдбаччага ўғрилди. — Болам, энди сен гапир!

Бобомурод ТОШЕВ.

ГАЗЕТАМИЗНИНГ ЎТГАН Сонида ЧОП ЭТИЛГАН СКАНВОРДНИНГ ЖАВОБЛАРИ:

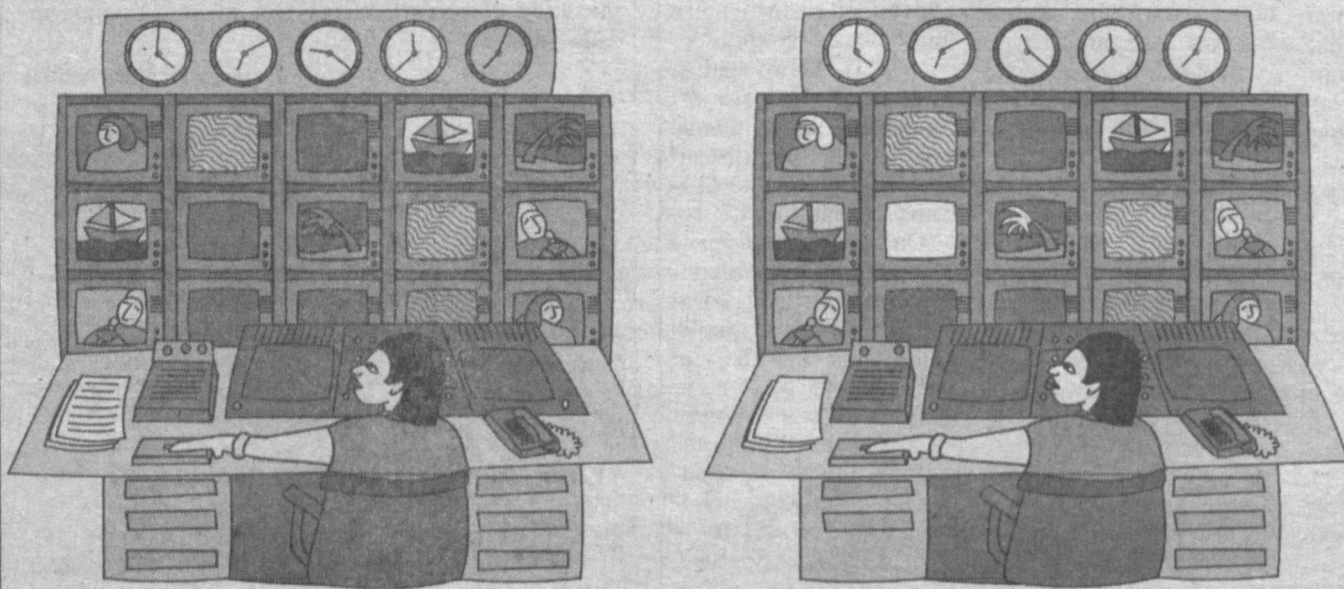
ЭНИГА: Кўбизчи. Ўлқон. Оми. Афт. Гўдак. Талай. Сўм. Иримчи. Тақозо. Маҳаллий. Адаш. Ер. Дил. Қисса. Овул. Лазер. Сингил. Йигит. Си. Дон. Иқбал. Шан. Илож. Оқсоқол. Оқова. Оз. Пес. Илон. Ҳазил. Доим. Ем. Тотли. Ўқдон. Илгак. Дам. Руки. Авом. Бежон. Вилт. Аҳвол. Ин. Орден. Авф. Эшак. Унсур.

БЎЙИГА: Қассоб. Штурвал. Қари. Су. Салат. Кавуш. Бокс. Дуо. Лин. Асо. Қандил. Блок. Пўстлок. Иншо. Алоҳида. Жоду. Оқил. Мерган. Ен. Агар. Анонс. Най. Ол. Анқов. Ҳажв. Овсар. Ўрта. Уй. Пи. Одми. Илмли. Елена. Лифт. Илгари. Гилос. Матн. Йид. Ок. Чидам. Илтижо. Чала. Оксид. Зебра. Але. Қилмиш. Рельс.

ГАЗЕТАМИЗНИНГ ЎТГАН Сонида ЧОП ЭТИЛГАН БОШҚОТИРМАНИНГ ЖАВОБИ:

*Лолалар учун офтоб яхшидир,
Болалар учун одоб яхшидир.*

O`nta farqni toping

Воқеий ҳикоя

Чори бува хуфтон намозини ўқиб бўлиб, одатдагидай қўйларидан хабар олди. Кейин дарвоза томон юрди. Шу пайт аллақердан бир бойўғлининг сайраган овози келди. Бува хири тортган кўзлари билан симёғочда ўтирган бойўғлини топди:

— Жонивор, жўжаларинг ташвишида яна овга чиқдингми? — деди шивирлаб.

Дарвозани тамбаламоқчи бўлиб йўналганда, у

— Йўқ, ўғлим, куш инсонга фалокат келтирмайди. Инсонлар бошларига ўзлари бало орттириб, бойўғлидан кўришади, — деди бува Гофирнинг ортидан.

Гофир нималардир деб гудраниб, уйига кириб келди.

— Ҳа, кўндирдингизми чолни? — қошини чимирди Салима.

— Кўнмаяпти, неварамга қолади, деяпти, — деди Гофир кўлини мушт қилиб.

— Ини қаерда экан? — сўради Гофир.

— Чолнинг пастдаги хужрасининг тоmidан учиб чиқаркан, Сурайёхон айтганди.

Яна бойўғлининг овози эшитилди.

— Эртагаёқ инини бузаман, ўзини бўғиб ўлдираман бу кушни, — деди асабийлашиб Гофир.

... Терговчи Адолат Соиповна Азизни бугун яна бир марта диққат билан тинглади. Унинг айб-

қўшнимизниқидан чиқиб келаётганда кўргандим.

Азизнинг таърифи бўйича аёлнинг фотороботи тайёрланди. Жиноят қидирув хизмати ходимлари тезда шаҳар ва туман профилактика инспекторларига суратни тарқатишди.

Эртасигаёқ аёл топилди.

— Опажон, тўғри тушунинг, сизни айбдор деяётганимиз йўқ. Бир ёшгина йигитнинг тақди-

— “Дамас” машинасида қайтдингиз, ёнингизда ёш келин боласи билан ўтирганди, эсингизга тушдимми?

Аёл жимиб қолди, юзини беркитиб йиғлай бошлади.

— Нега йиғлайсиз?

— Синглим, ноилож қолдим, анави Салимадан қарз бўлиб қолгандим кўлимга бир думалоқ қоғоз тутқазди. Шуни айтган машинага қўйсангиз, ҳамма қарзингиздан кечаман, деди.

Туман ИИБ бошлиғи терговчини эшитаркан:

— Тезда Салиманинг уйини текшириш керак. Мен прокуратура билан боғланиб, тезкор гуруҳни жўнатаман, — деди.

Кўққисдан милиция ходимларининг уйни текширишга келганини эшитиб, Салима ўзини йўқотиб қўйди. Гуруҳ бошлиғи прокурор берган рухсатномани кўрсатди. Ходимлар тезда ишга киришдилар. Салима нима қиларини билмай сўрида ҳолсизланиб ўтирарди. Хаёлида “ишқилиб кеча эрим олиб келган героинни топиб олишмасин”, деган фикр чарх урарди.

— Ўртоқ капитан, ҳожатхонадан мана бу пакет чиқди, ичида оппоқ кукун бор.

Салима йигитнинг кўлидаги пакетни кўриб, юзтубан ерга ётганча ўкраб йиғлаб юборди.

Гофирни эса кечки пайт йўл-патруль хизмати масканида тўхтатишди. Хизмат ити машинадан қоғозга ўраб, сотишга тайёрлаб қўйилган оғуларни топди.

... Чори бува невараси билан тушлик қилиб бўлди-да, ҳовли этагидаги хужрасига йўл олди. Бу хужрани болалигидан биллади, кун исиб кетганда салқин бўлади, келиб дам олади. У хужрага яқинлашганда оёғи нимагадир теккандай бўлди. Қаради-ю, юраги аллақандай бўлиб кетди. Ерда бойўғли ётарди, ёнида полапонлари ҳам бор.

— Қайси уйинг куйгурнинг иши бўлди, бу кушлар кимга ёмонлик қилибди-а, — деди кўзига ёш олиб.

Ўша тунда бойўғли сайрамади. Ҳар оқшом ҳовлисида маст-аласт меҳмонларнинг бақирқ-чақирғи эшитилиб, алламаҳалгача магнитофон овози тинмайдиган Гофирнинг ҳашаматли уйида чироқлар ўчиқ, бино аллақандай кўрқинчли, ваҳимали тарзда мунғайиб турарди.

С. ШАМСИДИНОВ.

БОЙЎҒЛИ САЙРАМАГАН ТУН

очилиб, қўшни йигит Гофир кириб келди.

— Омонмисиз, бува? — деди қарияга қўл учини узатиб.

— Кел, ўғлим, яхши юрибсанми? — деди қария, — юр сўрига, ҳозир чой дамлайман.

— Чой-пойингиз керак эмас, нимага чиққанимни биласиз-ку, — деди Гофир сўри томонга юраркан.

— Яна ўша гап дегин, — деди оғир тин олиб Чори бува. — Айтдим-ку, ҳовлини сотмайман, неварамга қолдираман.

— Неварангиз қамалиб кетяпти, бир ўзингиз қоласиз, агар ҳовлини сотсангиз, пулига уни қамоқдан олиб қолиш мумкин.

— Азизжонда айб йўқ, ҳукумат адолат қилади. Кеча терговчи билан гаплашдим, ҳақиқат ойдинлашади.

Гофир қарияни кўндиролмаслигига кўзи етиб, унга яна бир нималар деб, эшикка йўналди.

Сукунатни бойўғлининг “қаҳ-қаҳ”и бузди. Гофир бир чўчиб тушди ва бувага қараб:

— Бу кушни йўқотиш керак, — деди.

— Оллоҳнинг яратган куши-ку, — деди бува бойўғли томонга қараб. — Нега энди уни йўқотишим керак?!

— Фалокат келтиради, — деди Гофир. — Бехосият куш.

— Бу гўрсўхтанинг неварасини қаматиб ҳам қутулмадик, — деди Салима асабий.

Гофир ялт этиб хотинига қаради. Салима оғзини ёпиб, кўзини олазарак қилди.

— Кеча бир дугонамни-кига тўйга боргандим. Шундоққина ёнида икки қаватли иморатни кўриб,

сиз эканлигини ҳис этарди. Рост, ёшгина мўминқобил йигит бу мудҳиш ишга қўл урганига ишонгиси келмасди.

ри ҳал бўляпти, шунга чақирдик сизни, — деди Адолат Соиповна ҳаяжонланиб, кўз ёш қилаётган аёлга.

Сукунатни бойўғлининг “қаҳ-қаҳ”и бузди. Гофир бир чўчиб тушди ва бувага қараб:

— Бу кушни йўқотиш керак, — деди.

— Оллоҳнинг яратган куши-ку, — деди бува бойўғли томонга қараб. — Нега энди уни йўқотишим керак?!

— Фалокат келтиради, — деди Гофир. — Бехосият куш.

— Йўқ ўғлим, куш инсонга фалокат келтирмайди. Инсонлар бошларига ўзлари бало орттириб, бойўғлидан кўришади, — деди бува Гофирнинг ортидан.

оғзим очилиб қолди, нақ сарой дейсиз, — дея гап бошлади Салима.

— Мен усталарни гаплашиб қўйганман, агар чолнинг уйини қўлга киритсак, эртасигаёқ олиб келаман. Худди ўша кинодагидек қилиб куради, — деди Гофир ҳузур билан чой хўплаб.

Ташқаридан бойўғлининг “қаҳ-қаҳ”и эшитилди.

— Отинг ўчкурнинг овозини хунуклигини қаранг. Қаёққа қараб сайраса, ўша уйга бало ёғаркан, — деди Салима.

— Атрофимлаги дўстларимдан бирортаси ҳам нашаванд эмас. Бу балони қаердан келиб қолганини билмайман, — деди Азиз.

— Ўша куни машинага кимлар ўтирганини яна бир эслаб кўринг, — деди терговчи.

— Мижозларнинг ҳаммасини яхши биламан. Бегоналардан бир ўрта ёшли аёл невараси билан чиқди.

— Илгари ҳеч кўрган-мидингиз уни?

— Менимча маҳалламизда кўрганман. Э, бўлди, эсимга тушди,

— Мен нима қилибман унга? — деб сўради аёл йиғламсираб.

— Ўтган шанба куни Еттиқўрғон қишлоғига борганмидингиз?

Аёлнинг ранги ўчди, лекин билинтирмаслик учун:

— Ҳа, узоқ қариндошим яшайди, — деди.

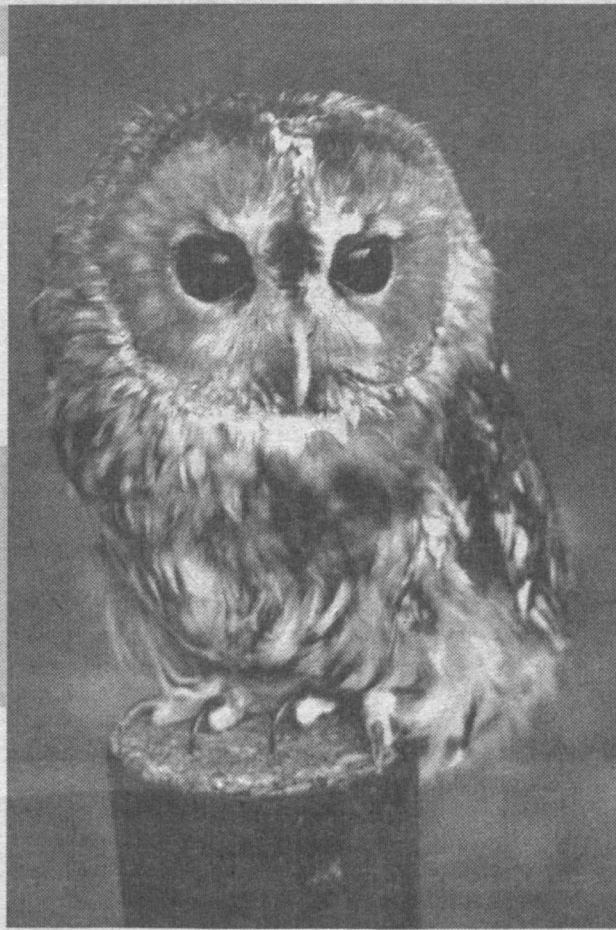
— Бир ўзингиз бордингизми?

— Ҳа... э йўқ, неварам эргашганди.

— Шаҳарга қандай машинада қайтдингиз?

Аёл энди росмана эсанкиради:

— Эсимда йўқ, кичкина машина эди.

БУ - БРАЗИЛИЯ! РОНАЛДО!

Футбол бўйича 17-Жаҳон чемпионати ниҳоясига етди.

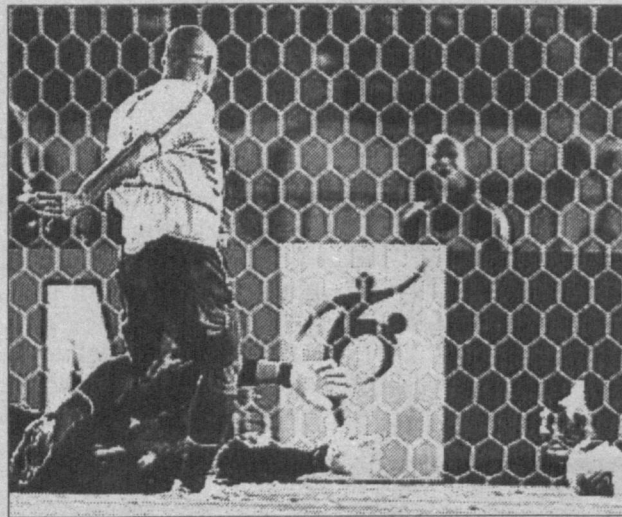
Авалло, Бразилия терма жамоаси мухлисларини Жаҳон кубоги баҳсларидаги ажойиб ғалаба билан чин дилдан қутлайман. Ҳа, улар ўзлари меҳр қўйиб ардоқлаган, ҳар бир ўйинини илҳақ бўлиб кутган жамоаларидан ҳақли равишда фахрлансалар арзийди. Зеро, бразилиялик чарм тўп усталари чемпионатдаги етти учрашувнинг барчасида голиб чиқиб, бешинчи бор жаҳон чемпиони деган номни қўлга киритишди ва "Олтин маъбуда" соҳиби бўлдилар.

Тан олиш керак, кўпчилик мухлисларимиз учун шу пайтгача Жаҳон чемпионати баҳсларини ойнаи жаҳон орқали бу йилгидек мукамал, тўлатўкис кўриш насиб этмаган эди. Ўзбекистон телерадиокомпанияси раҳбарлари, Ёшлар телеканали ижодкорларига раҳмат, мусобақаларни тўғридан-тўғри намойиш этиш учун бор имкониятларни ишга солишди. Қисқаси, бир ой мобайнида бир-бирдан қизиқарли, комбинацияларга бой ўйинларни томоша қилиб, хумордан чиқдик.

Дилларга қувонч бағишлаб, байрамона кайфиятда ўтган июнь ойи бутун дунё футбол ишқибозлари хотирасида узоқ вақт сақланиб қолиши табиий. Аввал айтиб ўтганимиздек, шу дамларда миллионлар нигоҳи Жанубий Корея ва Япония мамлакатлари яшил майдонларига қаратилди. Одатдагидек, бу йилги Жаҳон чемпионати ҳам кутилмаган натижалар ва воқеаларга бой бўлди, десам хато қилмайман. Беллашувлар бошланишидан олдин аксарият мутахассислар олтин медалларга Бразилия, Аргентина, Англия ва Франция терма жамоалари даъвогарлик қилади, дейишгани ёдимда. Бироқ уларнинг бу башорати ўзини оқламади. Фақат Бразилиягина финалга йўлланма олгани, аввалги жаҳон чемпиони Франциянинг Сенегалга, уч карра чемпион Италиянинг эса Жанубий Кореяга ютқазиб қўйгани, ярим финалда Туркия ва Жанубий Корея футболчилари учрашгани XXI аср футбол олинди асрадан мураккаб фарқ қилиши, янги-янги юлдузлар етишиб чиқаётганини кўрсатди.

Мухлислар кўпроқ ўз қитъадошларига ён бошиша, фанатлар севимли жамоалари тўп суришини диққат билан кузатдилар. Бу йилги чемпионат-

кўтарила олмаган бўлсалар-да, ёрқин, эсда қоладиган футбол спектакллари намойиш этишди. Уч карра жаҳон чемпиони Германия ўн икки

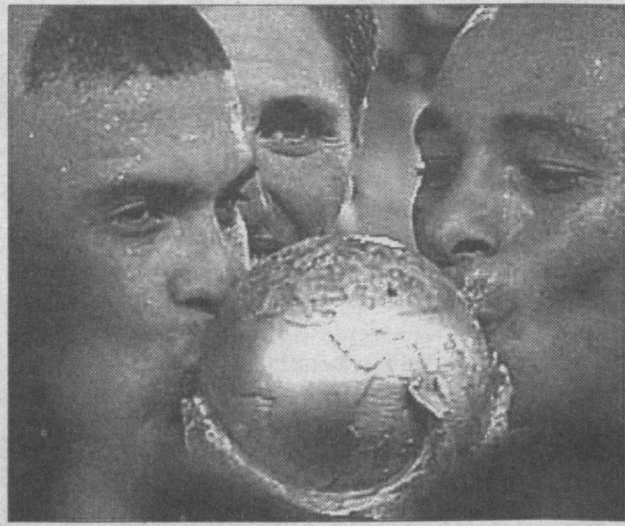

да майдон эгалари — Жанубий Корея ва Япония, шунингдек саралаш баҳсларида етакчилик қилган Хитой ва Саудия Арабистони футболчиларидан умидимиз катта эди. Лекин гуруҳлардаги учрашувларда арабларнинг Германия терма жамоасига — 0:8, Камерунга — 0:1, Ирландияга — 0:3, Хитой терма жамоаси эса Коста-Рикага — 0:2, Бразилияга — 0:4, Туркияга — 0:3 ҳисобида ютқазиб қўйишгани умидимизни пучга чиқарди. Улар ўз Ватанларига рақиб дарвозасига бирорта тўп киритмай қайтиб кетдилар. Баҳсларга пухта тайёргарлик кўрган корейликлар ва японияликларгина жаҳон футбол юлдузларига муносиб рақиб эканликларини исботлашди.

Чемпионат давомида 64 та учрашув бўлиб ўтди. Футбол мухлисларида Сенегал, Ирландия, Япония, Англия, Нигерия, Швеция, Мексика каби терма жамоалари вакиллари кўрсатган ўзига хос ўйинлар катта таассурот қолдирди. Гарчи, улар шоҳсултаннинг юқори поғонасига

йиллик танаффусдан сўнг қайта шаклланишни таъкидлашни истардим. Жамоа гуруҳ баҳсларида яхши натижага эришиб, ним чорак финалда ғалабани қўлга киритгандаёқ "немис машинаси" яна ишга тушганини ҳис қилдик. Янги бош мураббий Руди Фёллер деярли янгиланган жамоани жипс-лаштириб, кўзланган мақсад сари йўналтира олди. Шу боис ҳам унинг шоғирдлари немисларга хос ҳимоя ва қарши ҳужум усулини қўллаб, финалга етиб келишди. Бунда Мирослав Клозенинг боши билан рақиб дарвозасига киритган голлари, жаҳондаги энг яхши дарвозабонлардан бири деб эътироф этилаётган Оливер Каннинг тажрибаси, Томас Линке, Франк Бауманн, Михаэл Баллак, Оливер Бирхофф каби ҳужумкор ўйинчиларнинг маҳорати қўл келгани барчамизга маълум.

Чорак финал баҳслари арафасида Германия ва Бразилия терма жамоалари етакчи эканликлари ойдинлашиб қолганди.

Учрашувларда мағлубият нималигини билмай, зафарли юришини давом эттираётган бразилияликларни Англия терма жамоаси тўхтатиб қолиши мумкин эди. Аммо бундай бўлмади. Шиддаткор ўйин кўрсатган Жанубий Америка вакиллари 2:1 ҳисобида ғалабага эришдилар. Инглизларга учрашувнинг иккинчи бўлимида Рональдиньонинг майдондан чиқариб юборилиши ҳам ёрдам бермади.

Ярим финалда Туркия Бразилияга, Жанубий Корея эса Германияга имкониятни бой беришди. Учинчи ва тўртинчи ўринлар учун чемпионат кашфиётлари — турклар ҳамда корейликлар куч синишди. Учрашувнинг дастлабки дақиқасидаёқ Туркия футболчиси Ҳоқон Шукур рақиб ҳимоясига хатосидан фойдаланиб ҳисобни очди. Шундан сўнг майдон эгалари ҳужумга зўр беришди. 9-дақиқада Ли Чун Со жарима тўпини тепиб, рақиб дарвозасига чиройли гол киритишга муваффақ бўлди. Турклар Умит Дава-

ла, Йилдирай Бастурк, Илхан Мансиз, Ҳоқон Шукур каби тезкор ўйинчилар орқали қарши ҳужум тактикасини қўладилар. Бунинг оқибатида 17-Жаҳон чемпионатида 17-рақам остида тўп сураётган Илхан Мансиз рақиб дарвозасига яна иккита тўп киритди. Ҳисоб — 3:1. Таъкидлаш жоизки, бу гал корейликлар ҳимояси аввалги учрашувларга қараганда анча заиф эканлиги сезилиб турди. Ли Чун Со, Ан Жун Хван ва бошқа иқтидорли ўйинчилар ҳар қанча уринишмасин ҳужумлар самара бермасди. Ниҳоят, 92-дақиқада Сон Чан Гук ҳисобни қисқартиришга муваффақ бўлди.

Германия ва Бразилия вакиллари ўртасидаги финал баҳси ҳам кутилганидек қизиқарли кечди. Диққатга молик томони, икки жамоа биргаликда етти та жаҳон чемпионатида қатнашган бўлса-да, бирор марта ўзаро учрашмаган

эдилар. Учрашувнинг дастлабки 10—15 дақиқасида немислар ҳимоя билан қониқмаслигини кўрсатишди. Улар биринчи бўлим давомида Маркос дарвозасини бир неча марта ишғол қилишга уриниб кўришди. Биринчи бўлим тугашига 15 дақиқа қолганда Клеберсон Оливер Кан дарвозасини узоқ масофадан нишонга олди, аммо ноаниқ, 44-дақиқада бразилияликларнинг чиройли ва тезкор комбинациясидан сўнг Клеберсон тепган тўп дарвоза устунига тегиб қайтди. Бундай имкониятлар кўплаб бўлди.

Ниҳоят, иккинчи бўлимда бразилияликлар эҳтиёткорлик билан тўп сураётган немисларнинг ҳимоя чизигини ёриб ўтдилар. Чемпионат давомида бор-йўғи битта тўп ўтказиб юборган Оливер Кан дарвозаси бу сафар икки марта ишғол қилинди. Аввалги учрашувда қатнашмаган Рональдиньонинг яна майдонга тушиши Роналдо, Ривальдо, Рональдиньо ва Санто Карлосдан иборат "квартет"ни жамлади ва ўйинни жонлантириб юборди.

Роналдо... Икки марта жаҳоннинг энг кучли ўйинчиси, деб эътироф этилган бу футболчининг маҳоратига тан бермай иложимиз йўқ. Айнан у рақиб дарвозасига иккита тўп йўллаб, ўз жамоасини маррага яқинлаштирди. Бундан қувончга тушган Бразилия терма жамоаси мухлислари "Бу — Бразилия! Бу — Роналдо!" дея бир-бирларини ғалаба билан муборакбод этишарди. Ҳа, Бразилия яна бир бор жаҳон Кубогининг соҳиби бўлди. Роналдо чемпионат давомида 8 та гол киритиб, тўпурарларнинг олдинги сафига чиқиб олди.

Футбол бўйича 17-Жаҳон чемпионати ниҳоясига етди. Яна тўрт йилдан сўнг Германияда ўтадиган навбатдаги баҳсларда кўришгунча катта футбол билан хайрлашиб қоламиз.

Саъдулла ШОДИЕВ.

**ЎЗБЕКИСТОН
RESPUBLIKASI IIV
BIRLASHGAN
TAHRIRIYATI**

MANZILIMIZ:
700029,
Toshkent,
Yunus Rajabiy
ko'chasi, 1

Gazeta haftaning payshanba
kunlari chiqadi.

**Bosh muharrir
Shuhrat
MURODOV**

Bosh muharrir
o'rinbosari v.b.
Murod TILLAYEV

Mas'ul kotib
B. AZIMOV
Navbatchi:
B. TOSHEV
Musahhihlar:
**M. AKRAMOVA
G. XOLIQOVA**

Sahifalovchi:
A. MIRZAMUHAMEDOV

TELEFONLAR:
Bosh muharrir
o'rinbosari 139-75-69.
Mas'ul kotib 139-73-88.
muxbirlar
bo'limi 139-75-69.
Buxgaltir 139-75-37.
Faks 54-37-91.

Gazeta tarqatish masalalari
bo'yicha murojaat uchun
faks: 54-37-91
Tel.: 59-23-08

E-mail:
urmvd@globalnet.uz

Bizning hisob
raqamlarimiz
**O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki
Toshkent viloyati
Bosh boshqarmasi.**
hisob raqami:
21596000500447980001,
MFO 00025.

**ABN AMRO Bank MB
O'zbekiston A.J.**
20210000300447980002
MFO 00831,
i/r 5033853
INN 200637499

· Ko'chirib bosishda
«Postda»dan ekanligini
ko'rsatish shart
· Muallifning mulohazasi
tahririyat fikriga mos
tushmasligi mumkin.
· Qo'lyozmalar tahlil
qilinmaydi va
qaytarilmaydi.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi Davlat matbuot
qo'mitasida 00007 raqam
bilan ro'yxatga olingan
Buyurtma Г — 645.
Hajmi — 4 bosma taboq.
Bosilish — ofset usulida.

Bosishga topshirish
vaqti — 19.00.
Bosishga
topshirildi — 19.00.

Obuna raqami — 180

Umumiy tiraji 39.113 nusxa.

«SHARQ»
nashriyot-matbaa
aksiyadorlik kompaniyasi
bosmaxonasida chop etildi.

Korxonaning manzili:
Buyuk Turon ko'chasi
41-uy.

1, 2, 3, 4, 5, 6.

Тошкент вилояти ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби Янгибод шаҳар ИИБ бошлиғи, милиция майори А. Абдурахмоновга волидан муҳтарамаси
САНОБАР аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Хоразм вилояти ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби ШТБМИ катта инспектори, милиция капитани У. Матниёзовга волидан муҳтарамаси
ШАРИФА аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Тошкент вилояти Оҳангарон тумани ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби профилактика катта инспектори, милиция майори Асқарали **ЎРАЗИМБЕТОВ**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдирадилар.